41999D0008

TÄITEVKOMITEE OTSUS,
28. aprill 1999,
informaatorite tasustamist käsitlevate üldpõhimõtete kohta

(SCH/Com-ex (99)8 rev 2)

TÄITEVKOMITEE,

võttes arvesse Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklit 132,

võttes arvesse nimetatud konventsiooni artikleid 70-76,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

Täitevkomitee kinnitab keskrühma 22. märtsi 1999. aasta otsuse informaatorite tasustamise üldpõhimõtete kohta (SCH/C (99)25, SCH/Stup (98)72 rev).

Luxembourg, 28. aprill 1999

Esimees

C. H. SCHAPPER

SCH/Stup (98)72 rev 2

Teema: **Informaatorite tasustamise üldpõhimõtted**

1. *Sissejuhatus*

Rahvusvaheline narkokuritegevus, teised rasked kuriteod ja organiseeritud kuritegevus on kasvav nähtus, mis mõjutab ka Schengeni riike.

Kurjategijad ja eriti need, kes tegelevad narkootiliste ainete salakaubaveoga, tegutsevad üha professionaalsemalt ning kohanevad kiiresti uute geopoliitiliste, majanduslike ja tehnoloogiliste oludega, kasutades ettevõtetega sarnaseid struktuure ning sidudes ebaseaduslikku äritegevust seaduslikuga. Nad on samuti valmis tegutsema oma eesmärkide nimel julmalt, ähvarduste ja vägivalla abil inimeste ja vara suhtes ning püüdes manipuleerida poliitikuid, ärimehi ja avaliku elu tegelasi, kusjuures seda tegema ajendab neid peamiselt kasumi suurendamise soov ning võimuiha.

Uimastitega seotud kuritegelike võrkude töömeetodeid iseloomustab spetsialiseerumine, tööjaotus ning osadeks jagunemine. Ebaseaduslik kasum "reinvesteeritakse" uude kuritegelikku tegevusse või suunatakse mõjuvõimu ja kuritegeliku monopoli saavutamise nimel seaduslikku äritegevusse.

Isegi eriuurimismeetodid on kaotamas oma tõhususe. Aktiivne ja salajane teabe hankimine seoses operatiivsete uurimismeetoditega ning teabe süstemaatiline analüüs on seepärast üha tähtsam organiseeritud narkootiliste ainetega seotud kuritegevuse avastamise ja ennetamise viise. Selles suhtes tuleks eraldi tähelepanu pöörata informaatorite süsteemsele, kooskõlastatud ja suunatud kasutamisele.

Informaatorid peavad saavutama kurjategijate usalduse, et neil oleks nii võimalik saada ülevaade kuritegelike organisatsioonide ja struktuuride ülesehitusest.

Sellepärast korraldaski eesistujariik Schengeni riikides uuringu (vt dok SCH/Stup (98)25). Hiljem jagati välja dokument SCH/Stup (98)60 rev, milles kirjeldati uuringu tulemusi. Selgus, et informaatorite tasustamisega seotud õigusnormid ja osaliselt ka -tavad erinevad Schengeni riikides suuresti. Seepärast otsustas narkootiliste ainete töörühm oma 21. oktoobri 1998. aasta koosolekul koostada informaatorite tasustamise ning neile mitteaineliste hüvede tagamise juhendi, mis ei ole siduv.

Informaatorite tasustamise põhimõtteid tuleb Schengeni konventsiooni reguleerimisala piires kasutada mittekohustuslike suunistena ning need on mõeldud aitama omalt poolt kaasa tolli- ja politseikoostöö jätkuvale parandamisele selles tundlikus valdkonnas. Samuti peaksid need olema võrdlusaluseks nendele Schengeni riikidele, kes tegelevad samalaadsete eeskirjade väljatöötamise või täiendamisega.

2. *Üldsätted*

Informaatoreid motiveerivad politsei- ja tolliasutustega koostööd tegema sageli rahalised kaalutlused. Seepärast tuleks informaatoreid innustada rahaga, võttes seejuures arvesse turu tegelikku ja nende isiklikku olukorda, operatsiooni läbiviimiseks vajalikke oskusi ning sellega seotud riske ja saavutatavat uurimistulemust. Majanduslikud kaalutlused on samuti üks tegur, sest informaatorite kasutamine on sageli odavam lahendus.

Kui tagada, et järgmisi suuniseid järgitakse kogu Schengeni konventsiooni reguleerimisalal, siis võimaldab see eelkõige pidada kinni narkokuritegude uurimise taktikalistest ja juriidilistest nõuetest, arvestades samal ajal riikide kahepoolsetest suhetest tulenevaid ja piirkondlikke ning kuritegude eripärasid. Samuti hoiaks see alguses ära "teavitusturismi" tekkimise, mille puhul informaatoreid kasutavad politseijõud ja tolliasutused konkureerivad kahepoolselt üksteisega või teiste Schengeni riikide teenistustega.

3. *Põhimõtted*

Käesolevad põhimõtted ei piira riikide siseriiklikke õigusnorme.

Informaatorite tasu peaks olema mõistlikus kooskõlas kriminaalvastutusele võtmise korral saavutatava uurimistulemusega ja/või ühelt poolt ohuga, mis kaasneb informaatori kasutamisega, ning teiselt poolt informaatori kaasamise ja ohtudega tema isikule. Rahaline ergutus ei tohi ajendada informaatorit õigust rikkuma.

Konkreetsed kriteeriumid on järgmised:

— teabe hulk ja selle abil saavutatavad tulemused, näiteks arestitavate narkootiliste ainete väärtus ja tähtsus, kinnipeetavate kurjategijate arv ja nende tähtsus kuritegelikes rühmitustes ja/või konfiskeeritavate varade väärtus,

— teabe kvaliteet, näiteks strateegiliselt või taktikaliselt kasulik teave kurjategijate meetodite või logistikateede kohta, kuritegelike rühmituste eesmärkide kohta, selle kohta, kuidas kuritegelik rühmitus reageerib kriminaalõigusasutuste võetud meetmetele,

— informaatori isiklikud tunnused, näiteks operatsioonis osalemise määr, erilised raskused, riskid ja ohud, usaldusväärsus ja motiveeritus,

— kuritegeliku hierarhia/rühmituse tähtsus või selle liikmete kuritegevuse uurimisel nende mõjuvõim kuritegelikus keskkonnas, nende avalikku ellu imbumise ulatus, nende poolt tegelikult tekitatud või tekitatava võimaliku kahju suurus, konkreetse juhtumi ühiskondlik tähtsus ning see, mil määral on selle juhtumi juured kohalikus kuritegelikus keskkonnas, millist teavet võidakse samuti kasutada strateegiliste eesmärkide saavutamiseks.

Koostöö eest tasumine otsustatakse üldiselt iga juhtumi puhul eraldi. Informaatorile ei tohiks üritadagi pakkuda elatuskulude hüvitamist määramata ajaks.

Informaatoritele võivad samuti osutuda kasulikuks spetsiaalsed kaitse- või operatsioonijärgsed meetmed (nn tunnistajate kaitse) ning neile sotsiaalse kaitse tagamiseks võib samuti võtta meetmeid.

Informaatorile tekkinud kulusid võib konkreetsetel juhtudel hüvitada.

Tasumine toimub pärast ülesande täitmist. Osatasu võib maksta pärast ülesandeosa täitmist. Ettemaksu maksta ei tohiks.

Informaatori sissetulekult tuleb ikkagi maksta siseriiklikke makse ja sotsiaalkindlustusmakseid.

Üldiselt kannab informaatorit kasutav politsei- või tolliasutus sellega seotud kulud. Kui uurimist teeb mitu eri konventsiooniosalise asutust ühiselt, tuleks kulude jagamises varakult kokku leppida. Informaatorile makstavasse tasusse ei tohiks reeglina võtta kolmandate isikute toetusi.

Informaatoritele võib Schengeni riikides kehtivast õigusest kinni pidades samuti pakkuda mitteainelisi hüvesid, mida arvestatakse aineliste toetustena. Selles suhtes tuleb arvesse võtta hüve laadi, tema tähtsust informaatorile ning tema pakkumisega riigile tekkivaid kulusid. Mitteaineliste hüvede hulka kuulub ka informaatori kaitsmine ohtlikus olukorras, kinnipidamiskorra leevendamine ning kohtuotsuse täielik või osaline tühistamine kooskõlas siseriikliku õigusega.

Kui informaator käitub kohatult, näiteks ei pea kokkuleppest kinni, sooritab konkreetse juhtumi puhul kuriteo, annab teadlikult või hoolimatult valeteavet, jääb süüdi saadud korralduste täitmises või kaldub tahtlikult kõrvale taktikalistest juhistest, tohib tema tasu olenevalt tema väärkäitumise raskusest vähendada või täielikult tagasi võtta. Kui selline olukord mõjutab või võib mõjutada kaht või enamat Schengeni riiki, peaksid vastavate riikide asjaomased asutused sellest võimalikult vara teatama (“eelhoiatus”).

Pädevad keskasutused peaksid vahetama teavet informaatorite tasustamise kriteeriumide kohta.